

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Щерьо Стефанов Ножаров,

научен секретар на катедра „Икономика“-УНСС, доцент по ПН 3.8. „Икономика“, научна специалност „Политическа икономия (*микроикономика, макроикономика, икономическа политика и устойчиво развитие*) в УНСС, доктор по ПН 3.8. „Икономика“, научна специалност „Политическа икономия“-УНСС

(име, презиме, фамилия – академична длъжност в научна организация, научна степен)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен **„доктор на науките“** в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

докторска програма „Финанси и застраховане“ към Висше училище по застраховане и финанси.

Автор: Матеуш Ян Качмарски (Mateusz Kaczmariski)

Тема: „УСЛОВИЯ ЗА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ В ПОЛША, С ОГЛЕД НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ И НА ПЛАНИНСКИТЕ И ПОДПЛАНИНСКИТЕ ТЕРИТОРИИ ”

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 109 от 01.03.2023г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н Борис Велчев съм определен(а) за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „УСЛОВИЯ ЗА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ В ПОЛША, С ОГЛЕД НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ И НА ПЛАНИНСКИТЕ И ПОДПЛАНИНСКИТЕ ТЕРИТОРИИ ” за придобиване на образователната и научна степен „доктор на науките“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси и застраховане“.

Предадените от Матеуш Ян Качмарски материали включват документи по представен опис:

Екземпляр от дисертационен труд, автореферат, попълнена карта за изпълнение на минималните национални изисквания за научна степен „Доктор на науките“, справка за приносите на дисертационния труд, списък с публикации на докторанта, резюме на научни публи-

кации на докторанта свързани с темата на дисертационния труд, автобиография, копие на дипломата за придобита образователна и научна степен „доктор”.

Докторанта е приложил: липсва монография която не е представена като основен дисертационен труд, представена е една (1) публикувана книга на база защитен дисертационен труд, осем (8) статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, нула (0) статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, седем (7) студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, три (3) студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове, една (1) публикувана глава от колективна монография и списък с цитирания.

2. Кратки биографични данни за докторанта

- Академичен преподавател (асистент 2010-2015, старши преподавател 2015-2019, преподавател 2019- до момента) в Държавното висше професионално училище Ян Гродек в Санок (от 2019 г. името на университета е променено на Държавен университет Ян Гродек в Санок), Полша
- 09.2020 г. – настоящ ректор на Държавния университет Ян Гродек в Санок, Полша
- 09.2016 - 08.2020 - Директор на Института по управление на земеделските и горските екосистеми, Полша
- 09.2014 - 08.2016 - ръководител на катедра "Земеделие" към Института по управление на земеделието и екосистемите, Полша (2010 г. – досега - ECTS координатор на Института, 2010 г. – досега - координатор на програма Еразъм +, на Института)

Образование:

- 10.2021 г. – 09.2022 г (Следдипломно обучение - Здравен мениджмънт с елементи на медицинско право, Държавен университет Ян Гродек в Санок, Полша)
- 10.2020 г. – 12.2021 г (МВА по публично управление, Cracow University of Economics, Полша)
- 10.2009 – 03.2015 (Доктор на селскостопанските науки по дисциплината агрономство; Аграрен университет Hugo Kołłątaj в Краков, Полша; - Докторска дисертация: Екологична оценка на дънни седименти от язовир Rzeszów)

- 10.2003 - 06.2009 (Магистър по селско стопанство със специалност агробиология; Аграрен университет Hugo Kołłątaj в Краков, Полша; - Магистърска теза: Оценка на химичния състав на дънни седименти в избрани задържащи водоеми)

Награди:

- 2011 - 2019 награда на ректора на Държавното висше професионално училище Ян Гродек в Санок, Полша
- 2022 г. – награда на министъра на образованието и науката, Полша

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и научно-приложно отношение е висока. Балансираното регионално развитие е изключително важно в ЕС в условията на застаряващо население, високи миграционни потоци и усилваща се глобална конкуренция. В изследването е анализирана една от ключовите държави в ЕС – Полша, която от една страна се е присъединила към съюза неотдавна, но от друга страна се развива с изключително бързи темпове, намира се в централната част на континента и има голяма територия и население.

4. Познаване на проблема

Докторантът познава състоянието на проблема и оценява творчески литературния материал. Той има траен интерес по темата и е автор на множество научни публикации свързани с дисертационния труд.

5. Методика на изследването

Избраната методика на изследване позволява постигане на поставената цел и получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд. Тя включва дескриптивен и статистически анализ, като са обобщени голям брой данни. Включително за нуждите на изследването са проведени и интервюта.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд обхваща 275 страници и включва заглавна страница, съдържание, увод, седем раздела, заключение, библиография, списъци с таблици, фигури, графики и статистическо приложение.

Петте раздела са разделени на подраздели, които са тематично свързани помежду си. Първият раздел включва пет подраздела, вторият не включва подраздели, третият включва

пет подраздела, четвъртият включва четири подраздела, петият включва два подраздела, шестият включва два подраздела и седмият не включва подраздели.

Библиографията на дисертационния труд съдържа общо 297 заглавия, включително 286 монографии, студии и научни статии; източник на статистически данни и 10 източника на нетография.

Дисертационният труд съдържа 72 таблици, 42 фигури и 6 графики.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Основните постижения на дисертационния труд могат да се характеризират като научноприложни приноси. Изследвани са известни теоретични проблеми и е потвърдена актуалността на съществуващите теоретични решения със задълбочен анализ.

В работата се оценява влиянието на развитието на селските райони, както и на научно-изследователската и иновационна дейност върху социално-икономическото развитие на регионите. Проведеното изследване отчита влиянието на реализацията на Общата селскостопанска политика (OSP) и Програмите за развитие на селото (PRS) през 2007-2013 и 2014-2020 години върху устойчивото развитие на селските райони в Полша.

Основните задачи и резултатите от дисертационната работа се състоят в следното:

- (1) определяне на потенциала и приоритетите за развитие на регионалната политика и Общата селскостопанска политика за годините 2023-2027 г., както и рисковете пред това;
- (2) оценка на влиянието на изследователската и иновационната дейност върху развитието и социално-икономическия прогрес на регионите в Полша;
- (3) определяне на потенциала за развитие на техническата и социалната инфраструктура в политиката на регионалното развитие;
- (4) оценка на инвестициите, насочени към опазването на околната среда и управлението на водните ресурси за подобряване на качеството на околната среда, както и условията за живот и здравето на жителите на региона;
- (5) определяне на рентабилността на фермерските стопанства и инвестиционните възможности в областта на съвременните и екологично безопасни технологии на селскостопанското производство;

Резултатите от изследването, представени в дисертационна работа са с приложен характер и са полезни за формирането на политики за социално-икономическо развитие на регионите и устойчиво развитие на селските райони. Отчитат се ендегенните условия и бариерите на развитието, както и териториалното ориентиране.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Към дисертационния труд са приложени: две (2) монографии, 14 (четиринадесет) статии и студии публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация и два (2) доклада от научни конференции, публикувани в редактирани колективни томове. Част от публикациите не могат да се характеризират като икономически. Но те са свързани с темата на дисертационния труд и се допуска интердисциплинарност.

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Считам, че кандидата отговаря на минималните национални изисквания съобразно представените от него и обучаващото висше училище документи.

Направена е справка за изпълнение от кандидата на минималните национални изисквания за придобиване на научната степен „доктор на науките“ в професионалното направление 3.8. Икономика.

10. Лично участие на докторанта

Авторът е приложил към автореферата декларация за оригиналност на дисертационния труд. Няма данни за внесени сигнали за плагиатство по време на процедурата или преди нея свързани с автора и неговия труд. Публикациите на автора по темата на дисертационния труд в реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация показват, че той спазва научната етика.

11. Автореферат

Съдържанието и качеството на автореферата е добро. Същият е направен според изискванията на съответните правилници и отразява основните резултати, постигнати в дисертационния труд.

12. Критични забележки и препоръки

1. Тезата на изследването звучи малко общо. Очакването което създава е да е открит някой нов изненадващ фактор или бариера. Ако е така - добре е точно той да се посочи в тезата. Ако не е така, тезата трябва да конкретизира към какъв научен спор или неизследвано пространство е насочена;

2. Като четвърта хипотеза е посочено, че: *„4.Иновационните и изследователските дейности стимулират социално-икономическото развитие на войводствата.“* И тъй като в хипотезата трябва да се съдържат твърдения които подлежат на доказване възниква въпроса

– спори ли някой в икономическата наука, че това е така. Има ли научен спор, че иновациите имат позитивна връзка с икономическия растеж на глобално, национално или локално ниво.

3. Авторът посочва, че: „Съвсем отделна група са понятията, които отразяват степента на сложност на съвременните процеси на регионално развитие, т.е. понятията „нова икономическа география“ и „еволюционна икономика“.“ Какви нови фактори или бариери в контекста на новите теории (еволюционна, институционална, нова икономическа география) би използвал за неговото изследване ?

13. Лични впечатления

Работата има потенциал и за теоретичен принос, а не само приложен. Тя представлява задълбочено изследване използващо богата статистическа информация. Но трябва да бъде надградена с допълнителни анализи в областта на новите теории в тази област.

14. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Резултатите от изследването, представени в дисертационна работа са с приложен характер и са полезни за формирането на политики за социално-икономическо развитие на регионите и устойчиво развитие на селските райони. Отчитат се ендегенните условия и бариерите на развитието, както и териториалното ориентиране.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд **съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на** изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати **съответстват** на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че докторантът **Матеуш Ян Качмарски притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди научна степен ‘доктор на науките’ на Матеуш Ян Качмарски** в Област на висше образова-

ние 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика;
докторска програма „Финанси и застраховане“.

16.04.2023 г.

Рецензент:

доц. д-р Щерьо Ножаров
(ак. дл. н. ст. име фамилия)